

KSH/1334-3/2019

Emlékeztető

az Országos Statisztikai Tanács (OST) 2019. május 29-i üléséről

	Téma	Előterjesztő	Időkeret
1.	2019. évi OST Munkaterv ismertetése, jóváhagyása	Dr. Papp Attila OST elnöke	10.00-10.10
2.	Tájékoztató a 2021. évi Népszámlálásról	Kovács Marcell (KSH)	10.10-10.30
3.	Tájékoztató a mezőgazdasági statisztika modernizációjáról, Agrárcenzus (2020)	Valkó Gábor (KSH)	10.30-10.50
4.	Rövid tájékoztató a 2018. évi gyümölcsös ültetvények összeírásáról	Patay Ágnes (KSH)	10.50-11.00
5.	Mintakoordináció a KSH mintavételes gazdaságstatisztikai adatgyűjtéseiben	Dobány Máté (KSH)	11.00-11.30

Az ülésen részt vettek

az OST tagjai, valamint az NSKT tagjai, illetve néhány esetben a képviselőtüket ellátó személyek (jelenléti ív szerint).

a KSH képviselőtüében: Dr. Vukovich Gabriella a KSH Elnöke, Freid Mónika a KSH elnökhelyettese, Németh Eszter a KSH elnökhelyettese, dr. Kincses Áron a KSH elnökhelyettese egyben OST tag, továbbá a KSH érintett főosztályvezetői, az OST titkára, Titkárságának munkatársai.

Dr. Papp Attila az OST Elnöke köszöntötte az OST tagjait és a megjelenteket.

Felkérte Dr. Vukovich Gabriellát, hogy az OST 1 újonnan kinevezett tagjának valamint az NSKT 2 újonnan kinevezett tagjának adja át megbízólevelét:

-az OST új tagjának **Dr. Regős Ferencnek** az adminisztratív nyilvántartást vezető szervek képviselőtüében (Belügyminisztérium), majd az NSKT két új tagjának: **Dr. Goda Pálnak**, a Nemzeti Agrárkutatási és Innovációs Központ Agrárgazdasági Kutatóintézet képviselőtüében és **Szabó Lászlónak** a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal képviselőtüében.

1. napirendi pont: 2019. évi OST Munkaterv ismertetése, jóváhagyása

Dr. Papp Attila ismertette a 2019. évre tervezett OST ülések napirendjeit. Elmondta, hogy a szeptemberi Országos Statisztikai Adatfelvételi Program napirendje „kőbe vésett” a többi tervezett időpont és tematika változhat, az kiegészíthető. A napirendhez észrevétel, további javaslat nem volt, az OST tagsága a tervezetet elfogadta.

2. napirend: Tájékoztató a 2021. évi Népszámlálásról

Kovács Marcell a KSH Népszámlálási és népesedési statisztika főosztályának vezetője rövid tájékoztatást adott a következő népszámlálás előkészítésének állásáról. A következő népszámlálást a KSH 2021. május-júniusában hajtja végre. Korszerű innovatív népszámlálásra kerül sor, a papír kérdőívek elhagyásával, teljesen elektronizálva, online önkitöltéssel, illetve tabletekkel végrehajtott interjúk kérdéssel. A népszámlálás során adminisztratív nyilvántartási adatokat is felhasznál a KSH, egyrészt a felvételi keret kialakításához, másrészt az összegyűjtött adatok validálásához és a hiányzó adatok pótlásához.

Elmondta, hogy mivel adminisztratív adatokat is felhasználnak, ezért a gyűjtött adatok is személyazonosításra alkalmas módon kerülnek majd felvételre a név megkérdezése mellett. Mindezek miatt fokozott adatvédelmi garanciák lesznek kialakítva a népszámlálás végrehajtása, illetve az adatok feldolgozása során.

Ezt követően ismertette a népszámlálás uniós jogi szabályozási rendszerét majd bemutatta ábrákon a népszámlálás különböző lebonyolítási formáit országonként eltérően.

Ugyan csak két év múlva lesz a népszámlálás, de ezt egy hosszú előkészítés előzi meg. Ennek első lépéseként 2018 decemberében került elfogadásra a népszámlálásról szóló 2018. évi CI. törvény, amiben a népszámlálásra vonatkozó legfontosabb szabályok találhatóak, így különösen az új adatkörök, mint a név, valamint az adminisztratív nyilvántartások felhasználása.

A törvény pontosan felsorolja, hogy melyek azok az adminisztratív nyilvántartások, amelyeket fel lehet használni, megnevezve az azokból felhasználható adatokat.

Ismertette, hogy az a tény, hogy névvel történik a népszámlálás, valamint hogy adminisztratív adatok felhasználása is történik, melyek szintén személyazonosításra alkalmasak, kiemelten fontossá teszi az adatvédelem szempontját. A gyűjtött és a nyilvántartási adatok összekapcsolása miatt a népszámlálás adatvédelmi szempontból különösen kényes statisztikai folyamat lesz, amelynek minden folyamatlépésébe nagyon szigorú adatvédelmi garanciákat kell beépíteni. Ennek részeként az adatok már a gyűjtés pillanatában álnevesítésre kerülnek és a feldolgozás során az adatoknak az adminisztratív nyilvántartással való összekapcsolása szigorúan célhoz kötötten és csak is a feldolgozás idejére szólóan történhet meg.

Az adatbiztonság kérdésében a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatósággal folyamatos a kapcsolattartás.

Ezt követően ismertette az elkövetkezendő feladatokat és megköszönte a figyelmet.

Molnár György (Magyar Tudományos Akadémia képviselőjében) az iránt érdeklődött, hogy mit takar konkrétan az, hogy a vallásra, nemzetiségre vonatkozó adatok kapcsolata a természetes személlyel a feldolgozást követően megszűnik. Az utólagos tudományos kutatások és elemzések miatt lehet ez érdekes.

Dr. Nagy Eszter (KSH) válaszában elmondta, hogy a cél az, hogy magában a feldolgozás időszakában a teljes adatállománynak álnevesítése történik meg. Ezek az adatok bár fizikailag külön lesznek tárolva a többi adatállománytól, viszont a különböző feldolgozási műveletek céljára az összekapcsolás biztosítható lesz. Ennek eredményeképpen létrejön egy olyan adatállomány, amely egyben tartalmazza valamennyi, a

népszámlálás során felvett jellemzőt, tehát a különleges adatokra vonatkozó jellemzőket is. A feldolgozás végén történik ennek az állománynak a teljes anonimizálása. Ehhez képest annak a különleges adat állománynak, amelyet álnevesítve, de a többi adattól elkülönítve tárolt a KSH a feldolgozás során, az azonosítóit véglegesen törölni kell. Lesz egy anonimizált egységes állomány, amelyből a kutatói szféra valamennyi jellemzőt fogja tudni vizsgálni, de arra nem lesz lehetősége a KSH-nak, hogy a későbbiek során bármiféle visszaazonosítást el tudjon végezni a különleges adatok és azoknak az érintettjei vonatkozásában. A többi adatjellemező esetében, mint a lakás körülmények; az álnevesítés továbbra is megmarad és ezáltal a KSH biztosítani tudja, hogy a későbbi évek során az európai uniós kötelezettségeinek eleget tudjon tenni azáltal, hogy a következő években is tudjon népszámlálási jellegű adatokat előállítani az adminisztratív adatokkal való frissítés segítségével.

Fadgyas-Freyler Petra (Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő képviselőjében) az iránt érdeklődött, hogy miért van szükség a név megkérdezésére a népszámlálás során.

Kovács Marcell (KSH) elmondta, hogy akkor tudja a KSH felhasználni a nyilvántartási adatokat, ha azokat megbízhatóan lehet kapcsolni a gyűjtött adatokhoz. A név sem jelent százszázalékos megbízhatóságú kapcsolatot, még a nemmel és születési idővel kiegészülve sem. Ha lenne egy, valamennyi nyilvántartás által használt egységes személyazonosító, amit a lakosság is használ, és fenntartások nélkül közöl, az megkönnyítené a helyzetet. A múlt évben készült egy felmérés, melynek az lett az eredménye, hogy a név az az azonosító adat, melyet a lakosság leginkább elfogad, mint személyazonosítót a népszámlálási kérdés során.

Papp Attila kérdésként vetette fel, hogy 2031-től, amikor kizárólag csak adminisztratív adatforrások lesznek, akkor a nemzetiség adatokkal mi történik, valamint technikai jellegű kérdése volt, hogy az elektronikus felvételnek lesz-e mobil applikációs változata.

Kovács Marcell elmondta, hogy ezen típusú adatoknak a kizárólagos forrása jelenleg a népszámlálás. A nemzetiséghez tartozás, a valláshoz, felekezethez tartozás olyan adatok, melyekről egy, teljes regiszter alapú népszámlálásra történő módszertani váltás után a legtöbb ország lemond. Külön vizsgálatot igényel az erre irányuló adatfelvételi eljárás, ha az igény továbbra is fennáll a nemzetiségi adatok iránt. Technikai kérdésre válaszolva elmondta, hogy dolgoznak egy mobil telefonon is kitölthető formátumon, de hogy letölthető applikációval vagy nem letölthető applikációval, azt még nem döntötték el.

3. napirendi pont: Tájékoztatás a mezőgazdasági statisztika modernizációjáról, Agrárcenzus (2020)

Valkó Gábor a KSH Ágazati statisztikai főosztály főosztályvezetője elmondta, hogy előadásában az Agrárcenzusról és a mezőgazdasági összeírás megújításáról fog rövid tájékoztatást adni. Miért is van szükség az adatgyűjtési rendszer modernizációjára? Képeken keresztül illusztrálta a jelenlegi és a 80'-as évek állapotát. Elmondta, hogy a háztáji gazdálkodás a 80'-as évekhez képest jelentősen visszaszorult Magyarországon.

Emellett táblázatokon keresztül mutatta be, hogy a statisztikában is visszatükröződik a fenti változás. Ismertette, hogy mit értünk egyéni gazdaságok alatt, melyeknek száma szintén jelentősen lecsökkent, valamint bemutatta a hazai gazdaságszerkezeti küszöböt összehasonlítva európai országokkal.

Ismertette a 2020. évi Agrárcenzushoz kapcsolódó módszertani fejlesztések lényeges ismérveit: új gazdasági küszöbérték meghatározása, új mezőgazdasági regiszter megújítása. Elmondta, hogy az új mezőgazdasági regiszter azt a célt szolgálja elsősorban, hogy a statisztika megtalálja az adatszolgáltatókat a nyilvántartásokban. Akkor lehet felhagyni a házról-házra járási módszerrel és konkrét címre menni, ha van egy olyan nyilvántartás, amely friss információkkal rendelkezik. Így lehet csökkenteni az adatgyűjtés költségeit és az adatszolgáltatói terheket. Távlati tervként szerepel, hogy esetleg adatgyűjtés kiváltása is lehetségessé válik a regiszter információkkal.

A tervezett mezőgazdasági regiszter a KSH rendelkezésére álló információkból és más adminisztratív adatbázisokból frissülő regiszter lesz. 3, 6 vagy 12 havonta történik majd a regiszter frissítése. Bemutatta, hogy milyen külső adatforrásokat használnak fel a regiszter frissítéséhez.

Az Agrárcenzus vonatkozásában elmondta, hogy 2020-ban teljes körű összeírás lesz. Ez egy új európai uniós jogszabályon alapul, mely szabályozza a gazdaságszerkezeti statisztikákat. Ez egy rugalmas jogszabály a korábbiakhoz képest, mert modul rendszerben teszi lehetővé az összeírás végrehajtását. Az uniós mutatók mellett a hazai igények felmérésére is nagy hangsúlyt helyeztek, majd bemutatta a 2020. évi Agrárcenzus főbb adatköreit.

Az összeírás két szakaszban történik majd. Elsőként egy önkitöltős internetes szakaszra kerül sor, majd pedig egy összeírók általi kikérdezés történik, papír kérdőívek nélkül, tabletek segítségével, így lehetősége lesz a KSH-nak a gyors adatközlésre.

A 2010. évi 2,3 millió cím helyett ebben az összeírási időszakban 750 ezer cím kerül az összeírók által meglátogatásra, kb. 7500 összeíró segítségével.

Összefoglalóan elmondta, hogy a módszertani változások kihatnak az elkövetkező évek agrárstatisztikai összeírásaira. Fókuszáltabb lesz az adatgyűjtési módszertan, jobb lesz az adatminőség, az adatellenőrzési kapacitás is koncentráltabb lesz, a fontosabb gazdaságok adatait is jobban ellenőrizni lehet és a tájékoztatási tevékenységben is egy fókuszáltabb adatközlés jelenik meg. Az összeírások költsége is csökken, és az adatszolgáltató terhek mérséklődnek.

Simon Béla (Magyar Nemzeti Bank) az iránt érdeklődött, hogy a méret határok emelése, azt is jelenti, hogy a kisebb gazdálkodók már nem lesznek termelők és rájuk is becslés készül.

Valkó Gábor válaszában elmondta, hogy készül becslés a kisebb termelőkről. Egy kisebb mintán kerül felmérésre a háztáji gazdálkodás, de nem történik meg minden évben kétszer, hanem csak a nagyobb mintás összeírások, az általános mezőgazdasági összeírás valamint a tervek szerint 2023-ban és 2026-ban esedékes gazdaságszerkezeti összeírás alkalmával. Kismintás összeírással mérik fel a háztáji gazdaságokat.

4. napirendi pont: Rövid tájékoztató a 2018. évi gyümölcsös ültetvények összeírásáról

Patay Ágnes a KSH Ágazati statisztikai főosztályának osztályvezetője előadását azzal kezdte, hogy a tavalyi évben is történt egy teljes körű összeírás, a gyümölcsös ültetvények összeírása. Az összeírás szintén támaszkodott adminisztratív nyilvántartásra, a Magyar Államkincstár támogatási adatbázisa segítségével. A végrehajtás során kilenc gyümölcsfaj került összeírásra, egy részük európai uniós jogszabályok, más részük hazai igények alapján. Két fázisban történt az összeírás. Elsőként a kérdőívek önkitöltésére volt lehetőség interneten keresztül, majd pedig az összeírók segítségével személyesen. A projekt stratégiai célja között szerepelt, a felhasználói igények magas színvonalú kielégítése, szolgáltatásainak fejlesztése, az adatok, elemzések minőségének javítása és az intézményi kapcsolatok erősítése. Magas megvalósulási arány lett meghatározva, határidőre történő adatszolgáltatások, mind az Agrárminisztérium, mind az Eurostat felé. Fontos volt a kommunikáció is az összeírás során.

Bemutatta az összeírás során felhasznált eszközöket, melyek között újdonságnak számított a szoros szakmai együttműködés, valamint az adatszolgáltatói visszacsatolás, amennyiben az adatszolgáltató jelezte eme igényét. Elmondta, hogy az intenzív kommunikáció eredménye az lett, hogy nagyon sokan online töltötték ki a kérdőíveket. Megvizsgálták azt, hogy milyen periódusokban adnak inkább adatot az adatszolgáltatók, mely napokon erőteljesebb a kitöltés. Mindez sok hasznos információt jelent, amelyet a további összeírások során is használni lehet. Az online kitöltés után az összeírók egy külön kérdőív segítségével kérdeztek rá arra, hogy az adatszolgáltatók azon 50%-a, aki nem töltötte ki a kérdőívet online, miért nem töltötte ki interneten önállóan, miért nem küldte be az interneten a kérdőívet. Ezeket a válaszokat külön dián mutatta be.

Elmondta, hogy a válaszokból kapott tapasztalat az, hogy a technikai nehézségeken kívül minden más problémára lehet megoldást találni, és lehetséges őket kezelni a jövőben emlékeztetőkkel és felhasználóbarát adatgyűjtő eszközökkel.

Ezt követően ismertette az összeírás eredményeit. Elmondta, hogy a megíusulás nagyon alacsony volt, a gazdák nagyon együttműködők voltak, 50,5% volt az önköltés aránya, mely erőforrás megtakarítást is jelentett. Mivel magas volt az önköltési arány, és az adatok is jó minőségűek voltak, így már korán kiadványt lehetett készíteni, szeptember végére pedig a részletes adatok is elérhetővé váltak. Nagy eredmény, hogy térképre kerültek az adatok a KSH új TÍMEA elnevezésű térképes alkalmazásában grid szinten és településszinten is.

Az eredmények között említette, hogy külön pozitívum volt, hogy sikerült a szakmai kapcsolatok erősítése, az érintettek bevonása az adatgyűjtésbe.

A közelgő Agrárcenzus esetében próbálják ezen összeírás eredményeit hasznosítani. Zárásként ismertette a felkészülést az Agrárcenzusra.

5. napirendi pont: Mintakordináció a KSH mintavételes gazdaságstatisztikai adatgyűjtéseiben

Dobány Máté a KSH Módszertani főosztályának munkatársa előadását a mintakordináció definíciójával kezdte. Ezt követően ismertette a mintakordináció célját, amelytől függően beszélhetünk negatív koordinációról és pozitív koordinációról. Elmondta, hogy a mintakordinációval a minták közötti átfedés mértékét lehet befolyásolni. Mintakordinációval a koordináció céljának megfelelően csökkenteni vagy növelni lehet a minták átfedését a koordináció nélküli esetekhez képest.

Ezt követően részletesen ismertette a pozitív és negatív koordináció célját, és annak eredményét. Megjegyezte, hogy a KSH-ban pozitív mintakordináció alkalmazása történik.

Külföldi gyakorlatot bemutatva elmondta, hogy számos ország statisztikai hivatala alkalmaz mintakordinációt már az 1970-es évektől kezdve. Ez nem új gyakorlat, szilárd, megalapozott módszertan szerint történik.

A mintakordinációnak két megközelítése van. Az egyik esetén a mintavételt irányító véletlen számokat módosítva befolyásolják a minták átfedését, a másik esetében mérik az adatszolgáltatói terheket, és a terheken alapulva „irányítják” a mintaválasztást.

Mivel számos mintakordinációs eljárás létezik, ezért a KSH feladata nem az volt, hogy kidolgozzon egy teljesen új eljárást, hanem hogy megismerjék az alkalmazott módszereket, ezeknek felmérjék az előnyeit, hátrányait illetve az alkalmazhatóság kritériumait illetve megvizsgálni a KSH mintavételes gazdaságstatisztikai felvételeinek azon jellemzőit, melyek fontos szerepet játszanak a koordinációs módszer kiválasztásában, továbbá azokat, melyek a koordináció hatásosságának mérőszámaként használhatóak. Ezen jellemzők:

- alapsokaság változása
- rétegváltó sokasági elemek aránya
- minta változása
- adott sokasági elem hányszor volt mintaelem az elemzett időszakban (felvételenként és összesen)
- adott sokasági elem hányszor szolgáltatott adatot az elemzett időszakban

Mindezen szempontokat figyelembe véve a Holland módszer (EDS rendszer) került elfogadásra.

Elmondta, hogy mielőtt bevezetésre került a mintakordinációs módszer, meg kívántak győződni arról, hogy ezt a mintakordinációt érdemes alkalmazni, tényleg hatékonyabban, igazságosabban, egyenletesebben osztja el az adatszolgáltatói terheket a lehetséges adatszolgáltatók között. Fontos volt az is, hogy a KSH-ban alkalmazott mintavételi eljárás illetve becslési módszertan, ugyanúgy továbbra is alkalmazható legyen, ne szenvedjen semmilyen hátrányt.

Ismertette, hogy a szimulációk esetében kiválasztásra került 14 reprezentatív gazdaságstatisztikai felvétel, amelynek mintavételét szimulálták a tényleges sokaságokon, 5 éves időszakra. Ábrákon bemutatta az eredményeket.

Összefoglalóan elmondta, hogy a mintakoordinációs eljárás a külföldi statisztikai hivatalokban már évek óta használt eljárás, szilárd módszertani alapokon áll. Valódi KSH-s adatokon átfogó, széles körűen kivitelezett szimulációk során került tesztelésre a mintakoordinációs eljárás hatékonysága, hogy a minta valószínűségi jellegét, abból számolt becslések torzítatlanságát befolyásolja-e. A szimulációk eredményei nagyon biztatóak. Jelentősen csökkent az egy adatszolgáltatóra eső teher. A 2019-es évre vonatkozó mintaválasztás már az új mintakoordinációs módszertanon alapult.

Az adatszolgáltatók számára mindez azt jelenti, hogy a Hivatal a mintaválasztás során is figyelembe veszi az adatszolgáltatói terheket, a peremfeltételek mentén igyekszik a lehető legegyszerűsebben szétosztani az összes terhet a lehetséges adatszolgáltatók körében minél több adatszolgáltató bevonásával, valamint a mintaválasztáskor az előző időszaki mintából a leginkább leterhelt szervezetek kikerülnek, és helyükre a sokaságból a legkevésbé leterhelt szervezetek kerülnek be. Ezáltal csökken a nagyon leterhelt, számos mintában szereplő adatszolgáltatók száma és egyenletesebben oszlik el a felvételek által generált adatszolgáltatói teher.

A napirendet követően Dr. Nagy Eszter röviden tájékoztatást adott a 2021-2020-ben esedékes Peer Review előkészületének állásáról. Változásként említette, hogy a korábbi KSH központú átvilágítás helyett, a következő Peer Review során elsősorban nem a KSH-t fogják átvilágítani, hanem az egész nemzeti statisztikai rendszerről fognak adni értékelést, illetve a helyszíni látogatás során is magára a rendszerre vonatkozóan lesznek következtetések megállapítva. Kérte a hivatalos statisztikai szolgálat szerveinek együttműködését.

Zárás:

Dr. Papp Attila tájékoztatást adott arról, hogy az emlékeztetővel együtt az előadás anyagokat elektronikus úton az OST Titkárság munkatársai megküldik az OST tagjai és állandó meghívottjai részére.

Megköszönte a tagok és a jelenlévők részvételét, munkáját és az ülést bezárta.

Budapest, 2019. június 11.

Dr. Papp Attila
az OST elnöke

Mezősiné Rózsár Erika
az OST titkára

Az emlékeztetőt kapják:

*Dr. Vukovich Gabriella a KSH elnöke
Freid Mónika a KSH elnökhelyettese
Mag Kornélia a KSH elnökhelyettese
Németh Eszter a KSH elnökhelyettese
Dr. Kincses Áron a KSH elnökhelyettese
az OST tagjai és állandó meghívottjai*